

ДИТЯЧІ РОКИ

Я народився в Сурахіві 19 вересня 1891 року як третя дитина моїх батьків Андрія й Анастасії. Там я провів дитячі роки. Там своїми оченятами впізнавав неньку, батька та рідню. Там пізнавав красу світу. Згодом жадібно слухав чарівні казки й розповіді про Божу Силу, яка створила такий прекрасний всесвіт – з ясним сонцем, лагідним місяцем та незліченними зорями, чудовими квітами, деревами й ланами збіжжя. Щасливий бігав по городах, левадах, полях і лугах, а коли вже був утомлений, прибігав до своєї неньки, сідав їй на коліна й розпитував про все, що мене цікавило. Мати, хоч як була зайнята домашньою роботою, пригортала мою голівку до своїх грудей і простими словами, вказуючи руками на небесні простори, пояснювала, що все, що я бачу, сотворив Господь Бог. Уже тоді в моєму маленькому серці народжувалася міцна віра в Бога – Сотворителя всього того, що так мене цікавило й чарувало. Мені здавалося, що мати ласкавіша до мене, дає мені більше любові, як молодшим дітям. Можливо, так було тому, що я близько шести років був у неї «мізинчиком», бо ж чергова її дитина, сестричка Аня, померла в дитинстві. А може тому, що лицем і характером я був подібний до батька. Був я життєрадісний, спокійної та лагідної вдачі. Я любив забави з дітьми, але уникав бійок. З дерев'яною шаблею ходив часто з нашими хлопцями далеко поза село, щоб побачити кінець світу – місце, де земля лучиться з небом. Але нам ніяк не вдавалося дійти до того кінця світу, і я довго не міг це зрозуміти. Батьки мої дуже дбали, щоб ми кожного дня, зранку та ввечері, молилися. Кожну неділю й у свята вели нас до церкви. Після Служби Божої батько пояснював нам проповідь священника, який промовляв

якоюсь незрозумілою для нас мовою, сумішшю церковних, російських і народних слів.

Коли мені сповнилося сім років, батько записав мене до народної школи в Сурахіві. Я дуже плакав, бо відчував, що треба попроситися з безжурним дитячим життям. Уявляв собі, що вже більше не буде забав із хлопцями, а лише обов'язки: треба буде сидіти над книжкою або писати домашні завдання, як це вже робили сестра Марія й брат Іванко. Але я мусив скоритися долі. Довгий час я був сумний і зневірений, бо чомусь убив собі в голову, що я великий невдаха, що нічого не вмію і нічого не навчуся. Я повертався зі школи сумний і, коли матінка подавала обід, починав плакати. Матінка довго й терпеливо переконувала мене, що я маю доволі часу, щоб усе вивчити. Але це не допомагало – я знову робив те саме. Нарешті терпець мамуні увірвався, й вона добре посмарувала мене патином по задній частині. Це була перша й остання кара у виконанні мами, але вона принесла добрі наслідки. Повертаючи зі школи додому, я вже не ревів, а брався до науки. Проте зневіра у своїх силах тривала далі, аж до кінця шкільного року. На так званому «екзамені» директор школи в присутності всієї шкільної комісії похвалив мої особливі успіхи в навчанні. Тоді я дістав дві, а може, й три (точно не пригадую) новенькі, гарно оправлені книжечки, в яких знайшов прекрасні оповідання, – я читав їх рідним багато разів довгими зимовими вечорами. Щойно ці нагороди побороти мою зневіру в свої сили. Наступного року я вже охоче бігав зі шкільною торбою до школи.

Коли ми трохи підросли, то в часі вакацій треба було дещо допомагати батькам у господарстві. Під час жнив пастух був зайнятий роботою в полі, і пасти худобу та коней мусили ми з братом Іванком. Я ненавидів пасти худобу, тож цей обов'язок перебирав на себе мій брат.

Та я любив пасти коней, призбирував їм добру травичку. Кінь – розумна тварина й пізнає своїх приятелів. Особливо я любив коня, якого ми звали «Гнідий». Він був слухняний і роботящий, але полохливий. Одного темно-го літнього вечора я їхав верхи на ньому до хати. Несподівано мій Гнідий станув дубом, а я впав з нього на землю. Кінь ударив мене копитом у стегно так сильно, що я з болю знепритомнів, а з рани стікала кров. За кілька хвилин я прийшов до тями і став шукати свого коня. Гнідий наблизився, обнюхав мене й почав тихенько ревіти. Видно, співчував мені й перепрошував за свій учинок. Я трохи ще полежав, тоді встав, з болем виліз на коня та щасливо приїхав до хати. Попри все, я й далі дуже любив Гнідого. Раз каже до мене батько занести обід женцям на віддалене поле, за горою під лісом. Я відказую, що не знаю, де наше поле. Батько відповідає: «Сідай на Гнідого, він тебе завезе на місце, лише прямуйте головною дорогою». І дійсно, я дав йому свободу, а він привіз мене пільними дорогами прямо до наших женців. У тому часі з нами ще жили батькова мати Марія та її другий чоловік, батьків вітчим Мартин Лициняк (батько отця Василя, який був святоюрським каноніком та прелатом і якого мій батько Андрій Шкільник утримував у школах).

Дуже мило згадую дідуся й бабуню. Бабуня була надзвичайно доброї та лагідної вдачі, віддано займалася онуками. Син, отець Василь, часто посилав їй пакунки з солодощами, які вона кожного дня потроху ділила між своїх онуків. Дідусь Мартин особливо любив мене, розповідав мені свої життєві пригоди з часів, коли він служив при кірасирах¹ у мадярському війську в Будапешті.

¹ Кірасири – важка кавалерія; вершники носили панцир (кірасу) й шолом.

Одного разу на кінних перегонах його славетний кінь перевернувся на перешкодах і дідусь зламав ногу. Він мав якусь дуже маленьку інвалідську ренту. Ціле літо брав мене з собою до комори при stodолі, де ми спали на пахучому сіні. Дідусь розповідав мені про свої переживання та пригоди. Я слухав уже знайомі мені історії й так засинав глибоким дитячим сном.

ШКІЛЬНІ ЧАСИ

Коли ми навчилися читати, батько й мама стали дбати про нашу позашкільну освіту. Вміли переконати нас, що наука потрібна в житті, вказуючи на приклад стрийків: отця Василя та Михайла. Тому ми дуже охоче, без ніякого тиску, бралися до читання. Восени та взимку майже щовечора сходилися старші й молодші сусіди – прясти або вишивати, а ми їм читали цікаві книжки релігійної або світської тематики. Найкращою лектурою була «Біблія в образках», яку видав о. Жулинський і в якій на звороті кожного образка був короткий текст із Святого Письма. Ми часто мусили співати «Вірую» і «Отче наш». Дідусь завжди нас дуже хвалив і віщував, що «будемо мати ще двох священників у родині». На жаль, пророцтво його справдилося лише щодо брата Іванка. Зі світської літератури ми читали з великим захопленням Марка Вовчка («Маруся»), Тараса Шевченка («Кобзар»), оповідання Івана Франка (починаючи від «Коли ще звірі говорили»). Це все дуже ушляхетнювало наші характери, скріпляло релігійність і розширювало наш світогляд. Сьогодні, з перспективи трьох чвертей століття й великого життєвого досвіду, можу з глибокою вдячністю належно оцінити заслуги моїх батьків.